

Aanbesteden in het sociaal domein

De motie (M324/2020) – de opdracht

- De tijd is rijp om in het (brede) sociaal domein een volgende stap te zetten en toe te werken naar beleid waarin de inzet van het instrument aanbesteden (veel) minder leidend en/of knellend is, en dit te verbinden aan de gewenste transformaties van het sociaal domein
- Vertaald in onderzoeksvragen:
 - Mogelijkheden binnen de regelgeving om tot nieuwe, of voortzetting van bestaande overeenkomsten in het sociaal domein te komen zonder aanbestedings- of tenderprocedures te volgen
 - Maatregelen om aanbestedingsprocedures minder knellend toe te kunnen passen
- Aanpak: groot onderzoek in samenwerking met KPMG
 - Gemeenten, bestuurders, medewerkers, ervaringsdeskundigen, experts

Conclusies uit het onderzoek (1/2)

- Advies en constatering: De visie en inhoudelijke keuzes zijn leidend. De keuze voor marktinstrumenten is volgend op de inhoud.
- Het verlengen van de bestaande overeenkomsten is veelal niet mogelijk:
 - Bij inkoopcontracten alleen als bij start de verlengingsopties zijn opgenomen
 - Bij subsidies geen verlengingsopties mogelijk
- Mogelijkheid om aanbesteden minder knellend te laten zijn kan door meer in te zetten op aanvullende maatregelen bij aangaan nieuwe overeenkomsten
- Bijna alle beschikbare marktinstrumenten worden in Utrecht toegepast

Conclusies uit het onderzoek (2/2)

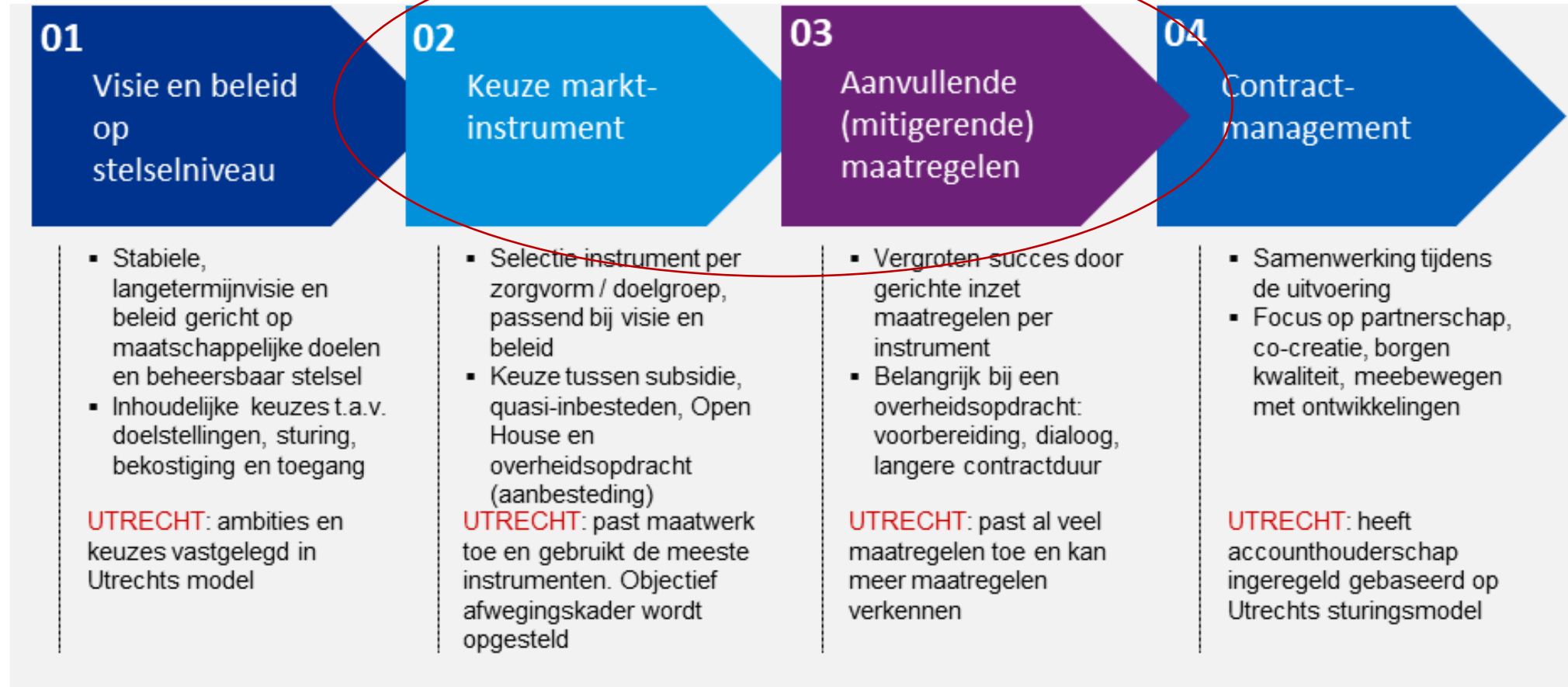
Subsidie		Inbesteden	Open House	Overheidsopdracht		
Regulier	Uitzondering			Onder EU-drempel	Regulier boven EU-drempel	Uitzondering boven EU-drempel
Subsidie op basis van wettelijk voorschrift p. 15	Begrotingssubsidie p. 17	Zuiver inbesteden p. 18	Open House met tussentijds toetreden p. 20	Enkelvoudig onderhands	Openbare procedure p. 23	SAS-procedure p. 23
	Incidentele subsidie p. 15	Quasi-inbesteden p. 18	Open House zonder tussentijds toetreden p. 20	Meervoudig onderhands	Niet-openbare procedure p. 23	Concurrentie-gerichte dialoog p. 23
	Spoedeisende subsidie p. 15			Nationaal openbaar		Mededingings-procedure met onderhandeling p. 23
	Europese subsidie o.b.v. Europees programma p. 15					Onderhandelings-procedure zonder aankondiging p. 28

Legenda

- Wordt al toegepast in Utrecht
- Altijd toegestaan (rekening houdend met geraamde waarde)
- Uitzondering, in sociaal domein vrijwel altijd toegestaan
- Uitzondering, in sociaal domein zelden toegestaan

4 stappen

Keuzekompas

- Resultaten advies verwerkt in een keuzekompas om te helpen in de afweging van het in te zetten instrument en het formuleren van aanvullende maatregelen:
 - Beschrijving van de instrumenten
 - Geen beslisboom, altijd maatwerk
 - Afwegingen die je moet maken voor de keuze van een instrument op basis van zes waarden
 - En ook advies op te nemen aanvullende maatregelen

Keuzekompas: 6 Utrechtse waarden

6 Waarden in 3 categorieën		
Inwoners	- Betrokkenheid - Verbetering	(Solidariteit, eigenaarschap, continuïteit) (Bedoeling, innovatie, ontwikkeling, kwaliteit)
Aanbod	- Gelijk speelveld - Rendement	(Gelijke kansen, toetreding) (Doelmatigheid, efficiency, effectiviteit, risicobeheersing)
Gemeente	- Legitimiteit - Invloed	(Rechtmatigheid, transparantie, proportionaliteit, doelmatigheid) (Controle, grip, transformatie, beheersbaarheid, voorschrijvendheid)

Keuzekompas: 6 Utrechtse waarden

6 waarden vanuit 3 perspectieven

Inwoners		Betrokkenheid	Solidariteit, eigenaarschap, continuïteit
		Verbetering	Bedoeling, innovatie, ontwikkeling, kwaliteit
Aanbod		Gelijk speelveld	Gelijke kansen, toetreding
		Rendement	Doelmatigheid, efficiency, effectiviteit, risicobeheersing
Gemeente		Legitimiteit	Rechtmatigheid, transparantie, proportionaliteit, doelmatigheid
		Invloed	Controle, grip, transformatie, beheersbaarheid, voorschrijvendheid

Keuzekompas: waarden → instrumenten

	Subsidie	Begrotings- subsidie	(quasi) Inbesteden	Open house	Overheids- opdracht
Betrokkenheid	▪ Lange subsidie-periode mogelijk, echter geen tussentijdse verlengingen ▪ Inwoners kunnen ook aanvragen	▪ In principe voor onbeperkte periode ▪ Ruimte voor inwoners-initiatieven gering	▪ In principe voor onbeperkte periode ▪ Ruimte voor inwoners-initiatieven mogelijk	▪ Voor onbeperkte periode mogelijk ▪ Inwonersinitiatieven kunnen ook inschrijven	▪ Lange contract-periode mogelijk, met tussentijdse verlengingen ▪ Inwonersinitiatieven kunnen ook inschrijven
Verbetering	▪ Veel ruimte voor subsidie-ontvanger om opdracht in te vullen en aan te sluiten op ontwikkelingen en vragen inwoners ▪ Prikkel voor innovatie bij aanbestedingen	▪ Veel ruimte voor subsidieontvanger om opdracht in te vullen en aan te sluiten op ontwikkelingen en vragen inwoners	▪ Veel ruimte voor gemeente (en evt. partner) om opdracht in te vullen en aan te sluiten op ontwikkelingen en vragen inwoners	▪ Keuzevrijheid inwoners om aanbieder te kiezen die aansluit bij vraag, inwoner afhankelijk van aanbieder	▪ Aanbod is concreter omschreven ▪ Ruimte voor inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen via ontwikkelopgaven ▪ Moment voor evaluatie en prikkel voor innovatie bij aanbestedingen

Keuzekompas: aanvullende maatregelen

- Duur van de overeenkomst
- Tussentijdse evaluaties/ verlengmomenten
- Organiseren van dialoogrondes
- Transparante communicatie richting personeel
- Sturing op behoud personeel
- Toepassen van de SAS-procedure
- Continuïteit van zorg voor inwoners

Fictief voorbeeld: Kinderopvang

6 waarden vanuit 3 perspectieven

Inwoners		Betrokkenheid	Er zijn alternatieven – zelf doen, grootouders, au pair, gastouders
		Verbetering	Minder wachtlijsten, innovatie op doorlopende lijnen met basisonderwijs
Aanbod		Gelijk speelveld	Veel aanbieders, nieuw aanbod welkom, en tussentijdse toetreding moet mogelijk zijn
		Rendement	Financiering moeten voldoende zijn om goede kwaliteit te leveren en om ook innovatie te stimuleren
Gemeente		Legitimiteit	Marktwerving van toepassing, gezien groot aantal potentiële aanbieders
		Invloed	Noodzaak tot beheersbaar houden van de kosten, sturen op de innovatie, en groot afbreukrisico als kwaliteit onvoldoende is.

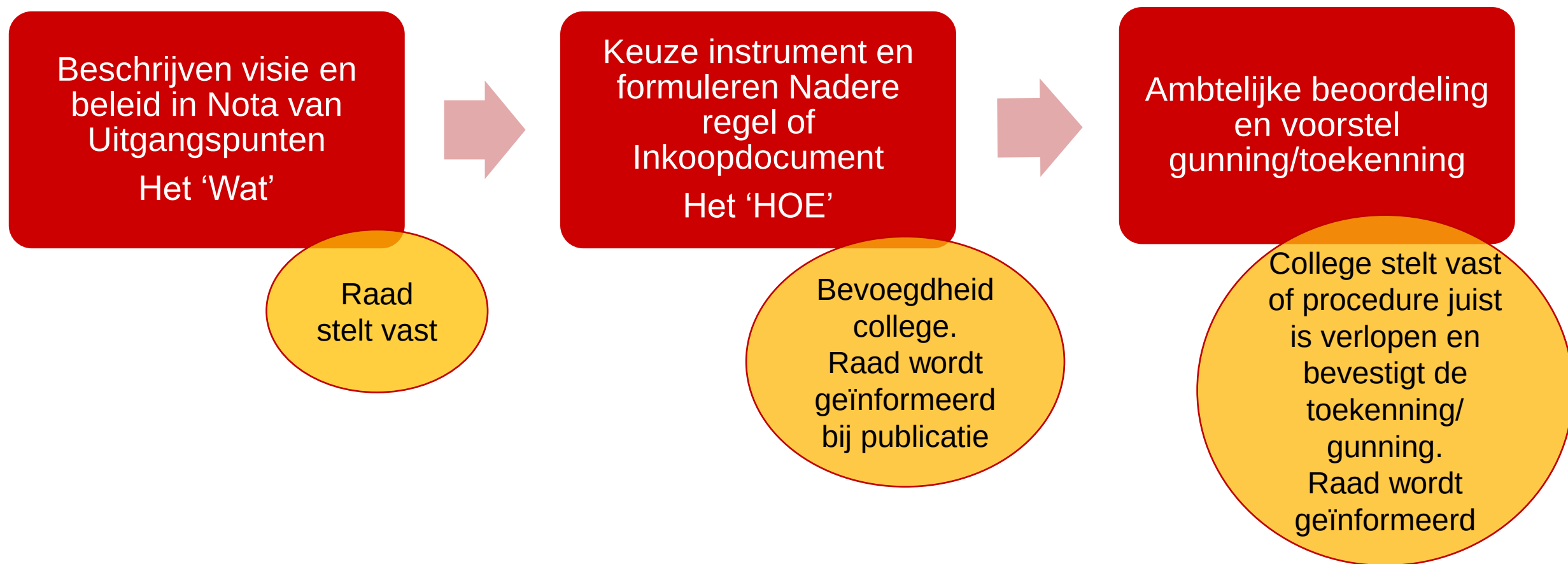
Fictief voorbeeld: Kinderopvang (2/3)

- Keuze maken instrumenten op basis van uitgangspunten:
 - Subsidie
 - Inbesteden
 - Open house
 - **Overheidsopdracht (inkoop):**
 - Dienst is concreet,
 - Continuïteit gewenst, dus duur van overeenkomst zo lang mogelijk
 - Wel mogelijkheid voor tussentijdse bijstelling of niet verlengen
 - Noodzaak om te sturen op kwaliteit en innovatie

Fictief voorbeeld: Kinderopvang (3/3)

- Mitigerende maatregelen voor inrichting instrument:
 - Langere duur dienstverlening
 - Tussentijdse evaluaties/ verlengmomenten voor borging en bijsturing
 - Dialoogrondes met ouders en professionals kinderopvang en onderwijs
 - Communicatie richting personeel, toelichting nieuwe aanpak
 - Sturing op behoud personeel, verwijzen naar verplichting in CAO en inzicht in huidige personeelsformatie
 - SAS procedure wordt toegepast, ruimte voor dialoog optimaal
 - Continuïteit huidige gebruikers onderdeel uitvraag, geleidelijke overgang afhankelijk van leeftijd van het kind

Proces besluitvorming

Hoe verder

Uitgangspunt coalitieakkoord 2022-2026:

“Aanbesteden in het sociaal domein is geen automatisme. We zetten in op: stabiliteit van de dienstverlening, een langdurige relatie met en bekende gezichten in de wijk, het betrekken van ervaringsdeskundigen, een bestaand netwerk en langere looptijden van de contracten.”

Als antwoord op de motie 324

- Het proces van besluitvorming laten vast stellen door de raad
- Daarbij benoemen dat het Keuzekompas en de waarden daarbij ons gezamenlijk uitgangspunt zijn

